

AÇIK OTURUM:

Köy Elektriklendirilmesi

Odamız tarafından tertiplenen KÖY ELEKTRİKLENDİRİLMESİ mevzuundaki açık oturum 20 Mayıs 1960 Cuma günü DSİ Umura Müdürlüğü konferans salonunda yapılmıştır

Oda genel Sekreteri Y. Müh. Ayhan ÇİLİNGİROĞLU'nun bir konuşmasıyla açılan toplantıda aşağıda listesi verilen hatipler söz almışlar, köy elektriklendirilmesi hakkındaki fikirlerini bildirmişlerdir.

KÖY ELEKTRİKLENDİRİLMESİNİN MÂNASI VE KÖYLÜYE BAĞLIYACAĞI İMKANLAR

Y. Müh. Şinasi GÜÇERİ

Etibank Elektrik İşletmeleri Müessesesi

KÖY ELEKTRİKLENDİRME TESİSLERİNİN PROJELERİNDE GÖZÖNÜNE ALINACAK HUSUSLAR

Y. Müh. Niyazi DAĞAŞAN

Elektrik İşleri Etüd Idaresi

KÖY ELEKTRİKLENDİRİLMESİ LÜZUMLU MÜDÜR VE FİNANSMAN İMKANLARI İLE İLLER BANKASI'NIN TATBİKATI

Y. Müh. Turhan ONUB

İller Bankası

KÖY EVLERİNDE İÇ TESİSAT MESELESİ

Y. Müh. Danyal ERİÇ

Devlet Su İşleri

KÖY ELEKTRİKLENDİRİLMESİ NASIL TEŞKİLATLANDIRILMALIDIR?

Y. Müh. Tevfik Fikret SUER

Sanayi Vekâleti Enerji Dairesi

Bu toplantıda yapılan konuşmalardan arkadaşımız Şinasi Güçeri Turhan Onur ve Tevfik Fikret Suer'in konuşmalarını bu sayımızda veriyoruz.

Y. Müh. Şinasi Güçeri'nin konuşması

Köy Elektriklendirilmesinin Manası ve Köylüye Sajlıyacağı İmkânlar

Sayın Dinleyicilerim :

Odamızın tertiplemediği bu toplantıda görüşül-mek üzere seçilmiş bulunan Köy Elektrifikasyonu' konusuna bir çok İstikâmetlerden yaklaşmak ve konuyu çeşitli zaviyelerden incelemek mümkündür.

Bana ayrılmış olan kısa zaman içinde Köy Elektrifikasyonunun bütün cepheleri hakkında mütalâa beyan etmeme İmkân görmediğimden konuşmamı şu kısa çerçeve içine sığdırmaya çalıştım.

- Köy elektrifikasyonunun mahiyeti ve İktisadî mânası,
- İleri memleketlerde elektriğin köylerdeki tatbikatına alt bazı örnekler,
- Türkiye'de köy elektrifikasyonuna muarız fikirlerin tahlili ve,
- Netice

Halbuki rantablite bakımından köy ve şehir şebekelerinin mukayesesi,

Köy ve şehirlerde elektrik istihlâkinin karakteristik hususiyetleri,

Köy ve şehir müstehliklerine göre tarife esasları,

Köy elektrifikasyonu için gerekli yatırımların finansman kaynakları,

Köy elektrik şebekelerinin işletilmesi ve köy elektrifikasyonunda kullanılan teçhizat gibi, daha pek çok

konular bu problemin tetkik ve münakaşaya değer veçhelerini teşkil etmektedir. Fakat bu konuşmada bu konuların bazılarının sırası geldikçe sadece bir iki cümle ile temas edilecektir.

Hepimizin bildiği gibi memleketimizin sosyal ve ekonomik kalkınmasını istihdaf eden faaliyetler arasında köylerin elektrikleştirilmesile alâkalı teşebbüslerin de yer alması, son zamanların dikkati çeken olaylarından biridir.

İngilizce «Rural electrification» Almanca «Landwiraft Electrifizierung» kelimelerinin karşılığı olarak kullandığımız «Köy Elektrifikasyonu» tabiri, haddizatında ziraatın elektrikleştirilmesi mânasını taşır.

İleri memleketlerde bunun tatbikatına 25 - 30 sene evvel geçilmiş bulunuyor Bizim için ise tamamlanmamış ve şehirdeki konforun temininde elektriğin büyük rolü olduğunu gören köylümüz, bu imkânı kendi köyünde de malik olmak arzusunu duymağa başlamıştır.

1 — Yeni yolların inşası ve münakale imkânlarının artması sayesinde şehir, köy münasebetleri sıklaşmış ve şehirdeki konforun temininde elektriğin büyük rolü olduğunu gören köylümüz, bu imkânı kendi köyünde de malik olmak arzusunu duymağa başlamıştır.

2 — Bölge santrallerini birbirine bağlayan enterkonnekte şebekeler ve buralardan etrafa dağıtılan tâli hatlar aralarından geçtikleri köylerin sakinlerinde bu nimetten faydalanmak imkanlarının mevcut olduğu intiba ve kanaatini uyandırmıştır.

3 — Köylümüz, daha bol ve daha kaliteli bir mahsul yetiştirebilmek için daha çok enerji sarfetmek lâzım geldiğini anlamış ve fakat bu enerjinin insan gücü ile temin edilemediğini bunun ancak makina ve elektrik gücü ile kabil olduğunu görmek imkânına kavuşmuştur.

Bununla beraber memleketimizin bugünkü iktisadî ve içtimai şartları içinde Köy Elektrifikasyonuna nasıl ve nereden başlanacağı ve ne gibi bir program takip edileceği sorusu kestn olarak cevaplandırılmış değildir Hattâ memleketimizde bundan böyle yapılması icabı bütün işler bir sıraya konduğu takdirde dahi Köy Elektrifikasyonunun ön planda y3r alamıyacağını düşünenler de vardır Meselenin bu cepheden incelenmesini daha sonraya terk ederek evvelâ dâvanın esası ve mahiyeti üzerinde biraz duralım

Bilindiği üzei'2 her nevi istihsalin bol ve ucuz olabildiğini mümkün kılan âmillerin en başında bol ve ucuz enerji gelmektedir Ziraî istihsal faaliyetlerinde de enerjiye ihtiyaç vardır Zamanımızda bu enerjiyi insan gücü ile karşılamaya çalışan memleketlerin ziraatı iptidai bir manzara arz etmektedir Bu gibi memleketlerde ziraatla iştigal eden nüfus başına isabet eden gelir o kadar düşüktür ki asrımızın refah ve medeniyet ölçülerine göre bunlar iktisaden geri kalmış bir zümre olarak mütalâa olunmaktadırlar

Filhakika bir memleketin ziraatla iştigal eden nüfusunun çalışan mecmu nüfusuna nisbeti muayyen bir yüzdeyi aştığı zaman artık o memlekette ziraatçının geliri boğaz tokluğundan öteye geçemiyor Bazı memleketlerde bu yüzdeleri gösteren rakamlar şunlardır •

İngiltere	% 6
Holânda	% 19
Almanya	% 25
Avusturya	% 30
Türkiye	% 77

Görüyoruz ki, Türkiye'de bu nisbet son derece yüksektir Ve bunun mânası şudur, muayyen bir toprak parçasının geliri ile pek çok İnsan geçinmeye çalışmakta ve bu gelir aşağı yukarı değişmediğinden geçindirdiği insanların hayat seviyesi de bir türlü yükselmemektedir

Memleketimizde ziraatla iştigal eden insan sayısının umumi nüfusa nisbetinin nasıl düşürülebileceği sorusu konumuzun dışındadır Fakat bu gayeyi tahakkuk ettirecek tedbir ve âmillerin başında Koy Elektrifikasyonunun geldiğini söylemek mümkündür Bu hususta bir fikir edinmek için çiftçilik ve ziraat işlerinde elektrikten temin edilen fayda ve imkânları kısaca gözden geçirelim

1 — Bunların başında ahır hayvancılığı gelmektedir :

İnek sürülerinin kendi haline terkedilmesi bir çok bakımdan mahzurludur Bu şekilde beslenen bir hayvan tam kalorisini alamadığı gibi aldığını, da daha ziyade ot bulmak için yaptığı yürüyüşler esnasında sarfetmekte&ır Bu suretle hayvanın süt ve et toplaması imkânı ortadan kalkmaktadır

Bundan başka dağ ve yamaçlara geliş güzel salınan hayvan sürüleri toprakların aşın derecede otlatılmasını intaç etmekte ve tabiatın bitki örtüleri ve bu meyanda ormanlar mahvolmaktadır Bunun da bir memleket için ne kadar zararlı neticeler verdiği herkesçe malûmdur

Bizde yağ, süt ve et gibi belli başlı gıda maddelerinin ihtiyaca yetmeyeişi, düşük kaliteli ve aynı zamanda pahalı oluşu, ormanlarımızın hayvanlar tarafından maruz bırakıldıkları zarar ve ziyan ve topraklarımızın örtüsüzlük yüzünden hızla aşınması ve buna mümasil diğer dertlerimiz hayvancılığımızın bugünkü iptidai şekli ile çok yakından ilgilidir

Ahır hayvancılığının esası ise hayvanları kapalı ve mümkün mertebe hareketsiz bir halde tutmak, gıdalarını kontrol altında bulundurmak ve bu suretle et ve süt verimlerini azamî hadde çıkarmaktır Bunun için lüzumlu gıda maddelerinin mevsim ve hava şartlarına tâbi olmaksızın temini iktiza eder Bu maksatla bir çiftçi Uayvanlarının ihtiyacı olan yoncaı zamanında ekmek ve toplamak, bir stok mahallinde kurutmak ve uzun müddet muhafazasını emniyet altına almak zorundadır. Bunu yapmadığı takdirde bir hayli pahalı olan cins hayvanlarının hayatı, süt ve et verimi tehlikeye girer.

Otun mevsim şartlarına tâbi olmaksızın icabında sun'l gübre ve sulu ziraat metodlarıyla yetiştirilmesi, toplanması, kıyılması, stok mahallerine taşınması, lezzetini ve gıda kabiliyetini kaybetmeden, uzun müddet muhafaza edilmesi gibi işler önemli miktarda muharrik kuvvete ihtiyaç gösterir ki bunu en iyi şekilde temin etmenin çolu elektriktir

Cins bir inek günde 20 - 30 kilo süt vermektedir. 10 ineği olan bir çiftçinin günlük süt istihsalı 200 ilâ 300 kilo arasındadır Bu miktar sütün elle sağılması hemen hemen imkânsızdır Bu iş ancak elektrikle çalışan süt sağma cihazları ile görülebilir. Zira ineklerin her gün aynı saatta sağılmaları zaruridir

Sağılan sütler ılık olduğu için, bilhassa yaz mevsimlerinde, pek çabuk ekşimek tehlikesine maruzdurlar Bunun için fennî hayvancılıkta ahırın bir köşesine basit bir süt soğutma tertibatı yapılmaktadır Bu da tabiatıyla elektrikle işleyen bir cihazdır.

Ahırda beslenen hayvanlara ottan başka arpa ve yulaf gibi konsantre gıdalar da verilmektedir Bu gıdaların ihzârı için de özel değirmenlere ve karıştırıcılara ihtiyaç vardır ki bunlarda keza elektrikle tahrik olunmaktadırlar.

Hayvan sağlığı bakımından ahırların temizliği, havalandırılması, aydınlatılması ve süt bakraçlarının kaynar su ile yıkanması için de elektrikten çeşitli şekillerde istifade edilmektedir.

2 — Hububat vesair mahsullerin muhafazası :

İşini genişletebilmesi ve istihsalini günden güne arttırabilmesi için bir çiftçinin her şeyden evvel mahsulünü muhafaza edebilmek ve piyasaya ancak müsait flat şartları teessüs ettiği zaman malını arzede bilmek imkânına sahip olması lâzımdır Bu imkân mevcut olmadıkça çiftçinin mahsulünü bir an evvel elden çıkarmağa çalışması tabiidir Böyle bir zaruret 2 önemli netice doğurmaktadır.

a) Muayyen bir mahsul piyasaya çok miktarda arz edilince fiyatlar derhal düşmektedir Bu bir bakıma ucuzluk gibi görünürse de mahsulü yetiştiren, emeğinin karşılığını almazsa müstahsilin İstihsalini aynı tempo ile idame ettirmesinde bir fayda göremeyeceği muhakkaktır.

b) Mahsulün bu bolluğu geçicidir Zira bunu bir müddet sonra bir darlık takip etmektedir. O zaman fiyatlarda anormal bir yükseliş görülür ve bir çok spekülatif olaylarla karşılaşılır

Halbuki çiftçi mahsulünü muhafaza etmek imkânına sahip olursa bütün bu mahzurlar bertaraf olacağından hem müstahsil daha fazla istihsal yapmayı kârlı bir İş telâkki ederek işini genişletir hem de bir çocık gıda maddelerinin Hatlarında esash bir istikrar sağlamış olur.

Çeşitli çiftlik mahsullerinin muhafazası hususunda bir çok teknik metodlar geliştirilmiştir. Bunun için en küçük çiftliklerde dahi bir takım basit silolar, ambarlar ve soğuk hava depoları inşa edilmektedir. Bunlar bir köyde umurun malı olarak da daha büyük eb'addada yapılabilir.

Bütün bu tesislerin çalıştırılması, mahsulün ambarlara konup kaldırılması ve siloların havalandırılması gibi işler yine elektrikle görülmektedir. Bilhassa bir sebze ve meyve diyarı olan memleketimizde bu nevi tesislere çok ihtiyaç vardır.

3 — Ev işlerinin daha az el emeği ile görülmesi :

Müterakki memleketlerde 40 - 50 hektarlık çiftliklerin bile 3 - 5 kişilik bir aile efradı tarafından işletildikleri görülmektedir. Çiftçi kadının çiftlik işlerinde daha faydalı olabilmesi için evdeki işleri kolaylaştırılmış ve basitleştirilmiştir. Bu da tabiatıyla elektrik sayesinde mümkün olabilmektedir. Filhakika İngiltere, Danimarka, Holanda, Almanya ve Avusturya gibi müterakki Avrupa memleketlerinde koy ve çiftlik evlerinde ev işleri o derece mekanize edilmiş bulunmaktadır ki, elektrikle işleyen mutbak, su ısıtıcı, banyo, çamaşır makinası, buz dolabı, deepfreeze tâbir edilen soğuk kiler, ütü makinası, süpürge, bilhassa gece cermanı ile ısıtan elektrik sobası ve elektrikli ekmek fırını gibi pek mütelevvi teçhizat buralardaki çiftçi ailelerin normal ve zaruri ev eşyaları meyanında bulunmaktadır.

Çünkü bu memleketlerde ziraat işçilerine ödenen para bir hayli yüksektir. Meselâ • Almanya'da bu ücret 600 İla 800 Mark civarındadır. Binaenaleyh bir çiftçi hariçten bir işçi angaje edecek yerde işini makina ile görmeyi tercih etmektedir. Bu suretle muayyen bir ziraat işletmenin geliri daha az insan arasında taksim edilmiş olduğundan adam başına isabet eden kazanç miktarı artmaktadır.

4 — Sulama ;

Suyun yalnız ziraat için değil, insanın yaşaması için de ne kadar elzem bir madde olduğunu burada tekrarlamaya «hacet yoktur.

Bundan bolayı bir Köyün sağlık ve sosyal durumu, ziraat istihsalı keyfiyeti ve emniyeti bakımından değeri suyun temini şartları ile yakından ilgilidir.

Köylerin civarında bulunan nehir, göl, ırmağ vesair menbalardan tarlalara, evlere ve bahçelere su isalesinden kanal ve cedvel gibi tesislerden faydalınırsa da pek çok ahvalde bir su isalesinin en rasyonel şekli pompa kullanılmasını icap ettirmektedir. Benzin ve dizel motorları ile müteharrik olan pompalar hem pahalı ve hem de masraflıdır. Elektrikli pompalar gerek kullanım ve gerekse tesis masrafı bakımından benzinli motopomplara nazaran çok daha ekonomiktir ve temini kolaydır. Bu sebeple Köy Elektrifikasyonundan sağlanan faydaların en önemlilerinden biri olarak su teminini ve sulama işlerinin kolaylaştırılmasını zikretmek lâzımdır.

5 — Köylere mahsus umumî tesisler :

Avrupanın ziraat ve çiftçilikte işgal eden nüfus daha ziyade münferit çiftliklerde yaşamaktadır. Bununla beraber birbirine yakın çiftliklerin bizzat köylere benzer, küçük topluluklar meydana getirdiği vaziyetlerde vardır. Birer küçük kasaba manzarası iktisab etmiş olan bu topluluklarda, bir takım ihtiyaçları karşılamak için, bazı umumî tesisler ku-

rulmuştur ki bunların başında,

Elektrikle ekmek pişiren fırınları, umumî çamaşırhaneleri, soğuk hava depolarını, süthane, yağ, peynir ve krema fabrikalarını zikretmek mümkündür.

Memleketimizde ziraatle işgal eden nüfusun köylerde yaşaması sebebiyle buralarda kurulacak bu gibi umumî tesislerden köylümüzün pek çok faydalanması mümkündür.

Bu izahatımızdan anlaşılacağı üzere köylerin elektrikleştirilmesinden maksat ziraat istihsal sahasında da yalnız insan gücü yerine daha ucuz ve rantabl olan makina gücünü ikâme etmek değildir. Buna ilâveten insan gücü ile yapılması fizikman kabil olmayan ve fakat yapılmasına mutlaka lüzum görülen diğer bir çok işlerin de başarılmasına imkân sağlamaktır.

İleri ve iktisaden gelişmiş memleketlerde koy elektrifikasyonunun ziraat ve çiftçilikle işgal eden zümreye bahşettiği bu gibi fayda ve imkânlarla, memleketimizin özel şartları bakımından, daha bazı unsurlar da katmak mümkündür.

Türkiye'de elektrikleştirilecek köylerde her şeyden evvel, iyi bir aydınlatma temin edileceği için çiftçilerimizin çalışması geceye ve gündüze tâbi olmaktan kurtulacaktır. Köy evine akar suyun getirilmesi de yine elektrikle mümkün olduğundan köylünün yaşayış seviyesinde sağlık ve sosyal bakımdan önemli gelişmelerin vuku bulması tabiidir.

Tütün, incir ve kuru üzüm gibi mahsullerimizin bugünkü ihzar şekilleri çok iptidaidir. Bu mahsulleri yetiştiren bölgelerde elektrik enerjisinden faydalanarak daha fennî ve daha iktisadî bir istihsal düzeni kurmak kabilirdir.

Elektrik, köylerimizde bazı küçük sanayiî gelişmesine de yol açacaktır. Bunların başında küçük nebati yağ fabrikalarını, marangozhane ve doğrama atelyelerini un ve tuğla fabrikalarını hattâ küçük çapta dokumacılığı dahi zikretmek mümkündür.

Alelûmum köy değirmenlerinin ve pirinç bölgelerinde çeltik değirmenlerinin elektrikle tahrik edilebileceğini müşahedelerimizden istidlâl etmiş bulunuyoruz.

Hülâsa Türk köylüsünün de zamanla elektriğin modern ziraatçılığa bahşettiği diğer bir çok imkânlardan Avrupalı çiftçiler kadar faydalanması tabiidir.

Elektrik enerjisi köyde aynı zamanda müşterek teşebbüs fikrinin doğmasına ve gelişmesine hizmet edecek bir faktördür. Tapılan sathî müşahadelerle bile elektrikleştirilecek bir köyün civarında bulunan dağınık mahallerden veyahut diğer küçük köylerden o köye akın olacağını ve muhtemelen bu gibi köylerin büyüüp genişlemesine mukabil münferit mahalle ve köylerin zamanla kendiliklerinden tasfiye olacaklarını göstermektedir. Bu da köydeki iskân durumunu ıslâh edecek bir keyfiyettir.

Netice olarak denilebilir ki elektrik köylerimizin sosyal, kültürel ve ekonomik cephelerden kalkınmasında başlıca rolü oynamaya namzet bir faktördür.

Takat bütün bu faydalarına ve memleket ekonomisine bahşedeceği geniş imkânlarla rağmen köy elektrifikasyonunun bizim için hiç değilse şimdilik zamansız ortaya çıkmış bir problem olduğunu iddia edenlere rastlanmaktadır. Bu itibarla bu şekilde düşünenlerin ileri sürdükleri aksi tezleri de bir nebze incelemek faydalı olacaktır. Bundan bin şudur :

1 — Türkiye'de şehir ve kasabaların dahi elektrifikasyonu henüz tamamlanmamış iken köylerin elektrifikasyonuna gidilmesi tahakkuku maddeten im-

kansız bir teşebbüstür Zira böyle bir iş için muaz-
zam yatırımlar yapmak icap edecektir. Mâli kay-
"»Warımız İse bunu temin edecek takatta değildi"

Bu görüş, haddizatında bir memlekette evvelâ
şehirlerin, bilâhare köylerin elektrikleştirilmesi lâ-
zım geldiği gibi peşin bir hükme dayanmaktadır

Filvaki hiç elektriği olmayan bir memlekette
İlk elektrik tesislerini büyük şehirlerde kurmak man-
tıkî bir zarurettir- Ancak Türkiye'de bu işe başla-
nallı hayli zaman olmuş ve şehirlerimiz böyle bir
Priorite'den şimdiye kadar faydalanmışlardır

Fakat elektrikleştirilmeleri umumiyetle ön plân-
da tutulan şehirlerin, sınaî maksatlarla istihlâk edi-
tikleri enerji bir yana bırakılacak olursa, şehir hal-
kının kullandığı elektriği daha ziyade sosyal yaşa-
ma seviyesinin mütemmimatı meyânında mütalâa
etmek lâzımdır Halbuki biraz evvel verilen İzahat-
tan da anlaşılmış olacağı veçhile köyde istihlâk edi-
lecek elektrik enerjisi, her şeyden evvel bir istih-
sal âmîli olacaktır Binaenaleyh dâvaya bu açıdan
bakıldığı zaman köy elektrifikasyonunu bazı ah-
valde şehirlsrinkinden dahi evvel düşünmek müm-
kündür Kaldı ki Türkiye'nin kırk bini müteceviz
köyünün bir lâhzada elektrikleştirilmesi diye bir
şey bahis mevzu değildir Elbette bu iş zaman ala-
caktır Fakat vaktiyle şehirlerimizin elektrifikas-
yonuna nasıl başlanıldı ise şimdi de köyleri ele 'al-
manın ve hazırlanacak plân ve programların safha
safha tatbikatına geçilmesinin zamanı gelmiştir.

2 — Diğer bir aksi- tezde de şu mülâhazalar ser-
delimaktadır •

Köylümüzün hayat standardı yüksek değildir.
Binaenaleyh köylerde yalnız tenvirata inhisar ede-
cek olan elektrik istihlâkî çok cüz'l miktarları ge-
çemeyecektir Buna mukabil dağınık bir halde bu-
lunan onbinlerce köye elektrik getirebilmek İçin
büyük yatırımlar yapmak zarureti vardır Fakat bu
şartlar altında yapılacak bu gibi yatırımlar gayri
iktisadî olacak ve dolayısıyla memleket ekonomisine
zarar verecektir

Bu düşüncede mündemiç olan ana fikirde köy-
lümüzün, bugünkü düşük hayat standardını daha
uzun müddet muhafaza edeceği ve elektriğin köye
ne sosyal ve ne de ekonomik hiç bir yeni şart ge-
tirmeyeceği farz ve kabul olunmakta ve Köy Elek-
trikleştirilmesi ve binnetice rasyonelleştirilmesi
tesî, yalnız bu tesisler vasıtası ile satılacak enerji
yönünden tek taraflı olarak incelenmektedir.

Filhakika ziraat ve çiftçilikte elektrik enerjisinin
istihlâk seviyesi sanayideki kadar yüksek değildir
Bu itibarla köylere enerji nakletmek ve dağıtmak
maksadıyla inşa edilen, şebekelerin oralarda istih-
lâk edilen enerji ile amorti edilmeleri pek tabii
uzun • zamana mütevakkıftır Fakat ziraatın elek-
trikleştirilmesi ve binnetice rasyonelleştirilmesi
sayesinde millî ekonominin elde ettiği imkân ve
inkişaf o derece büyük ve şümüllü neticeler do-
ğurmaktadır Köy Elektrifikasyonu için yapıla-
cak yatırımların rantabilite hesapları, bu netice-
ler nazarı itibara alınmaksızın sadece köyde istih-
lâk edilen enerjinin büyüklük mertebesi ba-
kimından bir hükme bağlanacak olursa realitelere
uygun bir yol tutulmuş olmaz

Bu tıpkı bir buz dolabının sarfettiği enerji
ile sağladığı fayda arasındaki nisbetsizliğe benze-
tilebilir Aynı durum kısa bir zaman süresi içinde
yüzlerce kilo süt sağan bir süt sağma cihazının
istihlâk ettiği enerji ile gördüğü iş arasındaki
nisbetsizlikle de izah edilebilir

Taraların sulanmasında, mahsullerin muhafa-
zasında, hayvan yiyeceklerinin ihzanında el emeği

ve zaman kazandıran binbir türlü çiftlik işlerin-
de sarfedilen elektrik enerjisi, temin ettiği fay-
danın yanında daima çok küçük bir' masraf un-
suru olarak yer almaktadır Bu itibarla gerek mil-
lî ekonominin geliştirilmesi ve gerekse memle-
ket halkını teşkil eden toplulukların aynı sağlık
ve sosyal yaşama seviyesine çıkarılması gibi geniş
ve şümüllü gayeleride ihtiva ettiği takdirde Köy
Elektrifikasyonunun rantabilite hesaplarının ale-
lade bir Muhasebe görüşünün üstünde bir mâna-
sı olması lâzım gelir

Diğer taraftan şu hususa da işaret edelim ki
elektriğin sadece köye' götürülmesi İle iş bitmiş
olmayacaktır Maddeten olduğu kadar çiftçilik ve
ziraatçılıktaki bilgi ve tecrübesi de pek yüksek
seviyede bulunmayan köylümüze, elektriği tarla-
sında, ahırında, bahçesinde ve evinde nasıl kul-
lanacağı gösterilmezse elbette köy elektrifikas-
yonundan beklenen faydalar tahakkuk edemez. Bu
hususla en medenî Avrupa memleketlerinde dahi
el'an muazzam gayretler sarfedilmektedir Oralar-
da köylünün eğitimi dâvası bir yandan köy mek-
tepleri ve devletçe tayin edilmiş mütehassıs ne-
zaretçiler tarafından, diğer yandan elektrik istih-
sal ve tevzi müesseseleri ve ziraat âletleri imâl
eden firmalar tarafından müştereken -ele alınmış
ve el birliği ile bugünkü seviyeye çıkarılmıştır.
Almanya, Avusturya ve Holânda gibi memleket-
lerde pek çok örnek çiftlikler meydana getiril-
miştir. Bunlar bizdeki büyük Devlet Çiftlikleri
mahiyetinde olmayıp en basit ve mütevazı bir
çiftçinin dahi görüp anlayabileceği ve bir mode-
lini bizzat kendisinin meydana getirebileceği
çapta ziraî işletmelerdir Hattâ bu işletme-
ler müteşebbis ve becerikli çiftçilerin bizzat ken-
dilerine kurdurulmuştur. Her hususta gördüğü
maddi ve manevî yardımlar sayesinde Avrupa'lı
çiftçi fennî ve modern usullere göre bir ziraî İş-
letme kurmak hususunda para yatırmaktan çek-
kinmemektedir. Fakat çiftçiye böyle bir teşebbüse
teşvik eden başlıca âmîl hiç şüphesiz çiftliğin
kapsına kadar gelmiş olan elektriktir. Şayet biz
de elektrikleştirdiğimiz her köyde hali vakti ve-
rinde olan müteşebbis ve iş adamı karakterini
haiz bulunan çiftçilerimize rehberlik ederek on-
lara modern ziraat ve hayvancılığın esaslarını öğ-
retecek olursak ve bu maksatla bir takım demons-
tratif tesisler kurabilir veya kurdurabilirsek köy
elektrifikasyonundan beklenen neticelere tıpkı A-
vrupa'da olduğu gibi vasil olacağımızdan şüphe
edilmemelidir Bunun bir para işi olmaktan ev-
vel bir teşebbüs ve bir organizasyon meselesi ol-
duğunu kabul etmek lâzımdır Avrupa'da olduğu
gibi bizde de Elektrik İstihsal VB Tevzi Müesse-
selerinin bu sahada bir rol almaları ve kendi bün-
yeleri içinde elektriğin ziraata tatbikini öğretecek
ve teşvik edecek teşkilâtlar meydana getirmeleri
gayri mümkün değildir.

3 — Memleketimizde elektrik malzemesi ima-
lâtının henüz gelişmemiş olduğu, köy elektrifikas-
yonunda kullanılacak malzemelerin büyük kısmı-
nın hariçten ithal edileceği bunun ise külliyetli
miktarda memleket dövizinin gayri iktisadî yatı-
rımrlara harcanmasına sebep olacağı iddiaları da
aksi tezler arasındadır.

Filhakika memleketimizde bir elektrik teşhiza-
tı sanayii maalesef henüz kurulamamıştır Bunun
sebebi belki de Türkiye'nin yakın zamanlara kad'r
bu gibi teşhizatın sanayii için geniş bir pazar ola-
mayışından ileri gelmiştir. Halbuki vaziyetin gün-
den güne ve sür'atle değişmekte olduğunu yakinen
müşahade ediyoruz Son seneler zarfında memle-
ket çapında ele alınmış olan elektrifikasyon ham-

leleri, bilhassa orta ve alçak gerilimde kullanılan enerji nakil ve dağıtım malzemesine ne derece ihtiyaç olduğunu ortaya çıkarmış ve bu malzemelerin memleket dahilinde imâl edilmeleri hususunda beliren fikirleri her gün biraz daha kuvvetlendirilmiştir.

Daha ziyade bölge santrallerinin kurulması, enterkonnekte şebekelerin İnşası büyük ve orta büyüklükteki şehirlerin bu şebekelere bağlanması şeklinde tezahür eden bugünkü elektrifikasyon hamlelerine bir köy elektrifikasyonu programı da eklendiği takdirde memleketimiz elektrik teçhizatı sanayi bakımından bugünkünden daha hareketli bir pazar haline gelecektir. Bu itibarla köy elektrifikasyonunu memleketimizin sanayileşmesini teşvik ve tacil edecek âmillerden biri olarak mütalaa etmek lâzımdır.

Ziraatı elektrikleştirme faaliyetlerinin ilk safhalarında bir miktar elektrik teçhizatının dışardan ithal edilmesine zaruret vardır. Fakat bu teçhizatın istihlâk miktarları çoğaldıkça yerli imalatçıların ortaya çıkacağını ve Türk malının Avrupa malının yerini almaya başlayacağını daha şimdiden kuvvetle ümit ettirecek emareler mevcuttur.

4 — Türkiye'de kdy elektrifikasyonuna henüz fcafi lüzum ve ihtiyaç bulunmadığını ifade eden iddiaların biri de köylerimizde nüfusun kalabalık ve el emeğinin ucuz oluşuna dayanmaktadır.

Böyle fikirlerin şu • şekilde savunmaktadırlar: Avrupada ziraatın elektrikleştirilmesinin hakiki sebebi orada endüstri ve ticaret gibi diğer iş alanlarında insan gücüne karşı duyulan şiddetli ihtiyaçtır. Ziraatın elektrikleştirilmesi ve mekanize edilmesi sayesinde tasarruf edilen kol ve kafa gücü bu sahalara aktarılmakta ve böylece memleketin insan varlığından daha verimli bir şekilde faydalanılmaktadır. Halbuki Türkiye'de ne sanayi ve ne de ticaret sahaları henüz bir İnsan darlığı hissettirecek kadar gelişmemiştir. Binaenaleyh ziraatın elektrifikasyonuna ve mekanizasyonuna gidilmesi hakiki ve zaruri bir ihtiyaca' tekabül etmemektedir.

Şayet insanlığın, kendine göre bir hayatıyeti olan içtimai ve iktisadi bünyesi, her hangi bir muvazene noktası 'etrafında müstekâr ve yeknesak bir varlıktan ibaret olsaydı bu düşüncelerin belki de realiteye uyan bir tarafı bulunurdu. Halbuki her şeye rağmen ilerleyen bir medeniyet âlemimiz vardır. Ne işsizliğe sebebiyet vereceği için buhar makinasının keşfinden vazgeçilmiş ve ne de yelkenli gemileri zarara sokacağı mülhazası ile buharlıların İnşası durdurulabilmiştir.

Büyük keşiflerin ve ihtiraların zaman zaman bazı iktisadi krizler meydana getirdiği vâkidir. Fakat bunlar daima geçici ve mevzii olmakta ve

bunları atlattıktan sonra, Cemiyetler daha müreffeh bir hayat seviyesine ulaşmaktadırlar.

Günlük nafakasını bir kaç dönüm tarlanın ve 3-5 cılız ineğin sırtından temin ederek hayatını idâme etmeye çalışan ve üstelik her sene nüfusuna bir kaç kişi de ilâve olunan bir ailenin refah seviyesinin bu halin devamı müddetince düzelmesine imkân tasavvur edilebilir mi? Bilâkis bu durumdaki bir ailenin geçim şartlarını seneden seneye darlaşmasını ve kötüleşmesini tabii karşılamak lâzımdır. Zaten köylerimizin iktisadi çehresinde bu durumu müşahade etmemek kabil değildir.

Şu halde geçimlerini ziraat ve çiftçilikle sağlamakta olan insan topluluklarının yaşayış şartlarını ıslâh edebilmelerinin yegâne yolu toprak sermayelerini işletirken, zamanı ve insan gücünü azamî tasarruf zihniyetiyle kullanmalarını temin etmek ve böylece muayyen bir toprak parçasından temin edilen kazancın bölüneceği hisse sayısını asgarî hadde indirmektir. Bu ise ziraatın elektrifikasyonu ve mekanizasyonu ile mümkündür. Bu tahakkuk ettirildiği takdirde bir çok insanların geçim yollarını ziraattan gayri sahalarda arayacaklarına ve bulacaklarına şüphe yoktur.

Esasen elektriğin koy çevresine getireceği bir takım imkânlardan dolayı buralarda yem iş sahalarının açılması da tabiidir. Türk köylerinin elektrikleştirilmesinden doğacak olan yeni bir kov İktisadiyatının icaplarına köylümüzün, tedrici bir tekâmül ile, intibak edeceği şüphesizdir.

Hülâsa olarak diyebiliriz ki, köy elektrifikasyonu şehir ve kasaba elektrifikasyonunun bir temadisi ve memleketin topyekûn kalkınması dâvasının bir parçasıdır. Binaenaleyh Türkiye'de köylere elektrik verilsin mi, verilmesin mi diye bir mesele, olamaz. Bilâkis mesele, Türkiye'de köyün ve ziraatın elektrikleştirilmesi için gereken mâli, iktisadi ve teknik şartların nasıl yaratılacağıdır.

Memleketimizde tabii enerji kaynaklarının işletilmesi gayesiyle büyük tesisler vücuda getirilmiştir. Bır çok müessese ve teşekküller Türkiye'nin elektrik dâvasını kendi vazife ve malsuliyet sınırları içinde ve yalnız kendi görüşlerine göre yürütmeye gayret sarfsetmektedirler. Bu çalışmaların arasında sıkı bir koordinasyona ihtiyaç olduğunu da hepimiz biliyoruz. Bu koordinasyon tahakkuk ettiği gün Köy Elektrifikasyonu dâvası da tabiatıyla sahibini bulacaktır.

Ancak o gün gelinceye kadar dâvayı kendi haline terk etmemek ve ileride bu meselelere daha geniş cephelerden el atacak olanların ihtiyaç duyacakları, milli, tecrübe ve mümaseseleri şimdiden toplamak ve tettebbu'lara hızla devam etmek lâzımdır.

HÜRRİYET TAHHİLLERİ
Satın Alarak Siz de Kalkınma
SAVAŞIMIZA.KATILINIZ